

15. QUY TRÌNH GIÁM ĐỊNH TỬ THI TRONG THIÊN TAI, THẨM HỌA

I. ĐỐI TƯỢNG GIÁM ĐỊNH

Đối tượng giám định là tử thi, hài cốt hoặc phần cơ thể người trong thiên tai, thảm họa.

II. ĐIỀU KIỆN CƠ SỞ VẬT CHẤT, TRANG THIẾT BỊ

1. Địa điểm giám định

- Địa điểm khám nghiệm tử thi đảm bảo an toàn, đủ ánh sáng, nước và đảm bảo vệ sinh, thông thoáng.

- Phòng để nghiên cứu hồ sơ, tài liệu, đặt các trang thiết bị cần thiết để phục vụ giám định.

2. Trang thiết bị, dụng cụ, vật tư tiêu hao

2.1. Trang thiết bị

- Máy chụp X quang cầm tay (nếu có).
- Bộ dụng cụ mổ tử thi, máy cưa sọ.
- Máy ảnh hoặc phương tiện ghi hình.
- Máy quay phim (nếu có).
- Phương tiện liên lạc: Điện thoại, bộ đàm, thiết bị kết nối internet,...
- Trang thiết bị văn phòng: Máy tính, thiết bị nhập dữ liệu,...
- Trang thiết bị bảo quản tử thi trong trường hợp khám nghiệm lâu dài: Xe lạnh, nhà xác,...

- Hồ sơ nhận dạng, hồ sơ theo dõi.

- Các trang thiết bị cần thiết khác.

2.2. Dụng cụ, vật tư tiêu hao

- Thước dây, thước nhân trắc, thước tỷ lệ, mã số.
- Túi đựng tử thi, hệ thống đánh số duy nhất, bút viết không thấm nước.
- Bông thấm nước.
- Xà phòng, cồn sát trùng.
- Dụng cụ lấy, đựng mẫu bệnh phẩm và lưu giữ mẫu bệnh phẩm.
- Hóa chất bảo quản mẫu.
- Kim, chỉ khâu.
- Phương tiện phòng hộ cá nhân đảm bảo quy định theo từng tính chất vụ việc: quần áo phòng hộ, mũ, khẩu trang, găng tay, ủng, kính,...
- Các dụng cụ, vật tư cần thiết khác.

III. TIẾP NHẬN HỒ SƠ, PHÂN CÔNG NGƯỜI GIÁM ĐỊNH VÀ CHUẨN BỊ GIÁM ĐỊNH

1. Tiếp nhận thông tin, quyết định trưng cầu, hồ sơ giám định

- Bộ phận được phân công tiếp nhận thông tin, quyết định trung cầu/yêu cầu giám định, hồ sơ, mẫu vật (nếu có).

* Hồ sơ gửi giám định gồm:

- Quyết định trung cầu/yêu cầu giám định.

- Bản sao hợp pháp các hồ sơ, tài liệu liên quan đến giám định:

+ Quyết định trung cầu/yêu cầu giám định, kết luận giám định trước đó đối với trường hợp giám định bổ sung, giám định lại.

+ Các hồ sơ y tế có liên quan giám định pháp y (nếu có).

+ Các biên bản ghi lời khai, thông tin về nhận dạng trước chết (nếu có).

+ Các tài liệu khác có liên quan đến nội dung cần giám định (nếu có).

- Mẫu vật giám định (nếu có).

* Nếu đủ điều kiện giám định, thực hiện các bước tiếp theo của quy trình này.

* Từ chối thực hiện giám định, không được thực hiện giám định trong các trường hợp quy định tại Điều 38 Luật Giám định tư pháp.

2. Phân công cán bộ chuyên môn

- Lãnh đạo đơn vị phân công giám định viên (GDV) pháp y, người giúp việc (NGV) cho GĐV pháp y thực hiện giám định. Các GĐV và NGV làm việc theo hình thức làm việc nhóm.

2.1. Nhiệm vụ của GĐV

2.1.1. Nhiệm vụ chung:

+ Nghiên cứu hồ sơ, tài liệu.

+ Làm việc với đại diện cơ quan trung cầu và các cơ quan có liên quan.

+ Chỉ đạo NGV chuẩn bị trang thiết bị, dụng cụ, vật tư,... cho cuộc khám nghiệm.

+ Chỉ đạo và hướng dẫn NGV trình tự mổ tử thi, lấy mẫu xét nghiệm.

+ Chụp ảnh, ghi chép các dấu hiệu trên tử thi trong quá trình khám nghiệm vào văn bản ghi nhận quá trình thực hiện giám định.

+ Trực tiếp thực hiện phẫu tích nếu cần thiết.

+ Chỉ định các xét nghiệm bổ sung, giám định khác.

+ Cùng với Hội đồng khám nghiệm hoàn thiện biên bản khám nghiệm tử thi.

+ Hoàn thiện văn bản ghi nhận quá trình thực hiện giám định.

+ Tổng hợp, đánh giá các kết quả khám nghiệm, xét nghiệm bổ sung, giám định khác, hội chẩn,... đưa ra kết luận giám định.

+ Các GĐV phối hợp với nhau trong quá trình giám định, cùng nhau thảo luận, thống nhất trước khi kết luận giám định.

2.1.2. Nhiệm vụ riêng:

- GĐV thứ nhất (GĐV 1):

+ Chủ trì, điều phối quá trình giám định.

+ Đầu mối chịu trách nhiệm phân công các thành viên trong ekip giám định thực hiện giám định từ khi tiếp nhận trung cầu đến khi hoàn thành quá trình giám định.

+ Quyết định chỉ định cận lâm sàng, hội chẩn chuyên gia,...sau khi đã thống nhất với các GĐV khác và giải quyết những vấn đề phát sinh trong giám định.

+ Chủ trì, thống nhất với các GĐV để đưa ra kết luận giám định.

- GĐV thứ hai (GĐV 2):

+ Kiểm tra, rà soát các điều kiện trước khi giám định.

+ Kiểm tra, đơn đốc việc giao, nhận kết quả xét nghiệm, kết quả giám định khác, bổ sung hồ sơ và các thủ tục khác liên quan đến việc hoàn thành công tác giám định.

+ Đầu mối liên hệ với các chuyên gia tư vấn chuyên môn, tham gia hội chẩn (theo sự phân công).

+ Dự thảo kết luận giám định để thống nhất trong ekip giám định.

+ Giải quyết các tình huống phát sinh trong quá trình giám định.

- GĐV thứ ba (GĐV 3):

+ Phối hợp GĐV 2 kiểm tra, rà soát các điều kiện trước khi giám định.

+ Phối hợp với GĐV 2 kiểm tra, đơn đốc việc giao, nhận kết quả xét nghiệm, kết quả giám định khác, bổ sung hồ sơ và các thủ tục khác liên quan đến việc hoàn thành công tác giám định.

+ Phối hợp với GĐV 2 liên hệ với các chuyên gia tư vấn chuyên môn, tham gia hội chẩn (theo sự phân công).

+ Phối hợp với GĐV 2 dự thảo kết luận giám định để thống nhất trong ekip giám định.

+ Kiểm tra, đơn đốc NGV trong trường hợp phát sinh các tình huống trong giám định.

2.2. Nhiệm vụ của NGV

2.2.1. Nhiệm vụ chung:

+ Thực hiện mô tử thi, lấy mẫu xét nghiệm theo chỉ định của GĐV.

+ Vệ sinh sơ bộ, khâu vết mô tử thi trước khi trả lại tử thi cho cơ quan trung cầu.

2.2.2. Nhiệm vụ riêng:

- NGV thứ nhất (NGV 1):

+ Chuẩn bị dụng cụ, trang thiết bị, vật tư, phương tiện bảo hộ.

+ Kiểm tra mẫu bệnh phẩm, bàn giao mẫu.

+ Đầu mối liên hệ và hướng dẫn cán bộ cơ quan trung cầu hoàn tất các thủ tục trong quá trình giám định.

- + Tiếp nhận và tổng hợp các kết quả xét nghiệm bổ sung, kết quả giám định khác, kết quả hội chẩn chuyên gia (nếu có) .
- + Thực hiện các công việc theo phân công của GĐV.
- NGV thứ hai (NGV 2):
- + Tiếp nhận và tổng hợp các kết quả xét nghiệm bổ sung, kết quả giám định khác, kết quả hội chẩn chuyên gia (nếu có) .
- + Phụ giúp GĐV dự thảo văn bản ghi nhận quá trình thực hiện giám định và kết luận giám định, hoàn thiện bản ảnh, in tài liệu liên quan việc giám định trình GĐV duyệt.
- + Hoàn thiện hồ sơ giám định.
- + Bàn giao mẫu vật sau khi hoàn thành giám định.
- + Vệ sinh dụng cụ, thiết bị, phương tiện.
- + Thực hiện các nhiệm vụ khác theo phân công của GĐV.
- NGV thứ ba (NGV 3):
- + Phối hợp với NGV 1, NGV 2 và thực hiện các nhiệm vụ khác theo sự phân công của GĐV.

3. Nghiên cứu hồ sơ, tài liệu

GĐV nghiên cứu hồ sơ, tài liệu trước khi tiến hành giám định.

4. Làm việc với cán bộ cơ quan trung cầu

- Tham gia hội đồng khám nghiệm.
- Nghe báo cáo ban đầu liên quan đến khám nghiệm.
- Tham gia kế hoạch khám nghiệm.
- Đề xuất thành phần chứng kiến (nếu cần thiết).
- Hướng dẫn cho những người tham gia khám nghiệm (nếu cần).
- Yêu cầu cán bộ cơ quan trung cầu giám định:
- + Cung cấp thêm thông tin, hồ sơ (nếu cần).
- + Bố trí địa điểm khám nghiệm, nơi lưu trữ tử thi,...
- + Đảm bảo an toàn cho những người tham gia giám định, tránh tác hại của môi trường, tránh lây nhiễm, ô nhiễm,...
- + Bố trí các chuyên gia khác tham gia quá trình khám nghiệm: Chuyên gia sinh học, chuyên gia bom mìn,... trong trường hợp cần thiết.
- + Bố trí người phiên dịch trong trường hợp cần thiết.
- + Gửi mẫu làm các xét nghiệm bổ sung, giám định khác khi có chỉ định.
- Phối hợp giải quyết các tình huống phát sinh (nếu có).

IV. PHƯƠNG PHÁP GIÁM ĐỊNH

1. Khám nghiệm

1.1. Phân loại tử thi

- Ghi chú các dữ liệu khi nhận tử thi: Ngày, giờ, đánh số thứ tự tử thi hiện trường.

- Lập thành gói dữ liệu về nạn nhân: Khu vực phát hiện nạn nhân, hiện trường, tình trạng tử thi.

- Phân loại tử thi để xác định liệu nạn nhân có cần phải qua các bước giám định/xét nghiệm ADN.

1.2. Khám nghiệm và nhận dạng nạn nhân

- Khám nghiệm toàn bộ hay một phần cơ thể phụ thuộc vào tính chất thảm họa (*thảm họa tự nhiên hay đánh bom khủng bố, tai nạn hàng không...*), có xác định được cách thức chết không, yêu cầu của cơ quan trưng cầu giám định.

1.2.1. Khám ngoài

- Mô tả và chụp ảnh các vật dụng cá nhân: Quần áo, dây dép, mũ, tư trang, giấy tờ tùy thân, nhãn hiệu quần áo,...

- Lấy dấu vân tay nạn nhân.

- Đầu: Mô tả tóc như độ dài, thẳng, quăn, màu tóc.

- Kiểm tra bản răng (nếu cần thiết), ghi lại biểu đồ răng,...

- Mô tả các đặc điểm vết sẹo, hình xăm, các dị tật, thương tích.

- Mô tả giới tính.

1.2.2. Khám trong

- Mô tả đặc điểm tổn thương các tạng trong cơ thể.

- Mô tả bản răng.

- Mô tả các số hiệu trên thiết bị y tế cài đặt trong cơ thể như máy tạo nhịp tim, nẹp vít, chân, tay giả,...

- Mô tả cơ quan sinh dục để xác định giới tính: tử cung, buồng trứng, tuyến tiền liệt, tinh hoàn.

- Thu mẫu làm các xét nghiệm/giám định ADN, độc chất,...

- Giám định theo Quy trình giám định hài cốt (Quy trình 16, mục IV) nếu tử thi đã phân hủy không thể giám định bằng phương pháp giám định tử thi.

2. Thu mẫu, chỉ định xét nghiệm bổ sung/giám định khác

- Tùy từng trường hợp, GĐV quyết định việc thu mẫu và chỉ định xét nghiệm bổ sung/giám định khác phù hợp:

- + Thu mẫu tại các vị trí nghi ngờ tổn thương làm xét nghiệm/giám định mô bệnh học.

- + Thu mẫu phủ tạng và máu, chất chứa trong dạ dày, nước tiểu, phân để làm xét nghiệm/giám định độc chất, xét nghiệm vi sinh,...

- + Thu mẫu làm xét nghiệm/giám định ADN nếu không nhận dạng được nạn nhân hoặc chỉ còn bộ phận cơ thể.

- Niêm phong, bảo quản, bàn giao mẫu theo quy định.

3. Kết thúc khám nghiệm

- Phục hồi tử thi nếu có thương tích.

- Khâu vết mổ.
- Vệ sinh sơ bộ tử thi.
- Hội đồng khám nghiệm giải quyết các yêu cầu của giám định (nếu cần).
- Sau khi khám nghiệm cần có đánh giá, nhận định sơ bộ.

4. Nghiên cứu mẫu vật gửi giám định, thực nghiệm

Trường hợp cơ quan trưng cầu cung cấp mẫu vật thì GĐV nghiên cứu, giám định mẫu vật theo Quy trình giám định vật gây thương tích (Quy trình 11, mục IV). Trường hợp cần thiết GĐV báo cáo lãnh đạo đơn vị để tiến hành thực nghiệm.

5. Khám nghiệm hiện trường

Trong trường hợp cần thiết, GĐV có thể đề nghị được tham gia khám nghiệm hoặc nghiên cứu hiện trường.

6. Đối chiếu thông tin

Đối chiếu thông tin trước và sau khi chết của nạn nhân (nếu có): So sánh, đối chiếu các thông tin về nạn nhân trước khi chết do cơ quan trưng cầu, thân nhân của nạn nhân hoặc các cơ quan có liên quan cung cấp (*tuổi, giới, tầm vóc, chiều cao, trang phục, đặc điểm nhận dạng, tài liệu y tế, kết quả ADN,...*) với thông tin thu được sau khi giám định.

7. Hội chẩn, xin ý kiến chuyên gia

Tiến hành hội chẩn, xin ý kiến chuyên gia trong trường hợp cần thiết.

8. Tổng hợp, đánh giá và kết luận giám định

8.1. Tổng hợp các kết quả chính

- Kết quả khám nghiệm.
- Kết quả xét nghiệm bổ sung, giám định khác: Mô bệnh học, độc chất, ADN,...
- Kết quả giám định mẫu vật, kết quả thực nghiệm (nếu có).
- Kết quả hội chẩn, ý kiến chuyên gia (nếu có).
- Kết quả khám nghiệm hiện trường (nếu có).
- Thông tin nhận dạng trước chết (nếu có).
- Các kết quả khác (nếu có).

8.2. Kết luận

Kết luận giám định căn cứ vào các kết quả chính qua giám định, trả lời nội dung các câu hỏi theo quyết định trưng cầu giám định.

V. HOÀN THÀNH GIÁM ĐỊNH

1. Hoàn thành và ký kết luận giám định

- Hoàn thiện văn bản ghi nhận quá trình thực hiện giám định (Mẫu số 14 Phần 3 Phụ lục này trong trường hợp đối tượng giám định là tử thi hoặc phần cơ thể người. Mẫu số 15 Phần 3 Phụ lục này trong trường hợp đối tượng giám định là hài cốt).

- Hoàn thiện kết luận giám định (Mẫu số 14a hoặc 14b Phần 4 Phụ lục này trong trường hợp đối tượng giám định là tử thi hoặc phần cơ thể người. Mẫu số 15a hoặc 15b Phần 4 Phụ lục này trong trường hợp đối tượng giám định là hài cốt).

- GDV ký kết luận giám định trước khi trình lãnh đạo đơn vị ký ban hành.

2. Bàn giao kết luận giám định

Bàn giao Kết luận giám định, kèm theo mẫu vật (nếu có) cho bộ phận được thủ trưởng đơn vị phân công.